

Langere levensduur koe vermindert arbeidsbehoefte

In de periode van 1992 tot nu is de gemiddelde levensduur van koeien gelijk gebleven. In die periode nam de gemiddelde levensproductie, door een hogere jaarproductie, met 40 procent toe. Het adviesbedrijf Valacon-Dairy onderzoekt de relatie tussen de levensduur en arbeidsbehoefte van koeien.

Frank de Vries

“Het is de kunst om de levensduur van koeien te verlengen en tegelijkertijd de melkproductie per jaar te verhogen, maar die twee factoren kunnen elkaar bijten”, stelt adviseur Willem van Laarhoven van het bedrijf Valacon Dairy. Bekend is dat de levensproductie van een koe sterk afhankelijk is van haar levensduur. Adviseur Van Laarhoven maakt zich al vele jaren sterk voor het verbeteren van de levensduur bij zijn melkveeklanten en via studieclubs. “Het is bijna een levensmissie voor mij geworden om die levensduur omhoog te stuwen.”

Veel arbeid aan zieke koe

Valacon Dairy bestudeerde de veranderende arbeidsbehoefte binnen het melkveebedrijf als gevolg van een verbetering of juist een verslechtering van de levensduur van de koe. Zo werd een groep van 84 melkveehouders gevraagd om zeer nauwkeurig aan te geven hoeveel tijd wordt besteed aan diverse bedrijfsonderdelen, zoals het behandelen van zieke koeien. Van Laarhoven: “Als je ervan uitgaat dat op een gemiddeld bedrijf 5 procent van de koeien een aandoening heeft die vraagt om ingrijpen, kun je uitrekenen

hoeveel arbeid daarmee is gemoeid. Zieke dieren worden deels door de boer en deels door de dierenarts behandeld.” Zo bleek dat 95 procent van de koeien met kalfziekte door de boer zelf wordt behandeld en 5 procent door de dierenarts. De koeien met een lebmaagdislocatie worden alle door de dierenarts behandeld, maar de veehouder heeft er wel veel nawerk aan. “Vergeet niet dat een zieke koe veel vervolgproblemen en productievermindering geeft en daardoor de kans groter is op uitstoot van het dier, waardoor de levensduur zakt.” Die 5 procent zieke koeien kost de veehouder al gauw een uur werk extra per dag.” Van Laarhoven concludeerde dat, als het gaat om ziektes, de meeste arbeid voor veehouders zit in klauwaandoeningen, kalfziekte en mastitis, gevolgd door pensverzuring en slepende melkziekte. Zo berekende de adviseur dat het fenomeen pensverzuring een bedrijf met 150 melkkoeien 11.000 euro op jaarbasis kost door melkverlies en extra arbeid en daarnaast de gemiddelde levensduur met drie maanden verkort.

Prioriteiten stellen

Van Laarhoven bekeek tevens de gemiddelde levensduur van koeien op twee typen bedrijven: bedrijven die het vee weiden en die het

vee het jaar rond binnen houden. Het bleek dat 70 procent van de bedrijven met de hoogste actuele levensduur het vee weiden, terwijl van de bedrijven met de laagste leeftijd bij afvoer 38 procent het vee weid. Veel factoren zijn van invloed op de levensduur van een koe en daarnaast is het ook zo dat er tussen diverse factoren verbanden bestaan. “Dat is dus een complex systeem dat je in een praktische vorm moet kunnen gieten”, aldus Van Laarhoven. “We werken al jaren volgens het zogenoemde KBL-principe, wat wil zeggen dat we problemen en verbeteringen bekijken vanuit de Koe, de Boer en de Leefomgeving. Om de levensduur van de koeien op te vijzelen, is een juiste volgorde in de aanpak van groot belang, stelt Van Laarhoven. “We zoeken altijd naar een goede mix van strategische en kortetermijnzaken om het doel te bereiken.” Hij adviseert om eerst meer aandacht, dus arbeid, te besteden aan het dagelijkse management. “Door meer aandacht daaraan te geven, ga je wel meer tijd per koe inzetten, maar dat loont zich bijna direct door gezonder vee met minder klachten.”

In de volgende stap ziet Van Laarhoven de stalinrichting en het klimaat als actiepunten opkomen. “Ik vraag daarvoor wat extra managementtijd van de veehouder en soms geringe investeringen in verbeteringen die op een iets langere termijn de levensduur verlengen. In de derde stap van het actieplan staat de jongveeopfok. “Wij adviseren daar altijd direct mee te starten, omdat het een enorme invloed heeft op de uiteindelijke levensduur. Als je snel begint, werpt het na zo’n anderhalf jaar al zijn eerste vruchten af. Het betekent vaak slimmer en efficiënter werken met het jongvee, maar het hoeft niet per definitie te betekenen dat je er meer arbeid aan besteedt. Consequent en routinematig werken kan ook arbeid besparen. Op den duur bespaar je extra arbeid omdat je minder jongvee nodig hebt.” De fokkerij en selectie dragen zeker bij aan de levensduur, maar dat is een langetermijnverhaal. “Als je vandaag begint om je fokdoel meer te bewegen naar duurzaamheid, en daar je selectie ook op aanpast, zie je pas na zes jaar de eerste effecten. Een verhaal van lange adem dus.”

Investeren

Van Laarhoven merkt op dat het nodig kan zijn om investeringen te doen in stal en fokkerij om de levensduur te verlengen. “Ik zie

Tabel 1

Relatie tussen levensduur en arbeid

	25% bedrijven met laagste levensduur	25% bedrijven met hoogste levensduur
Duurzaamheid		
Aantal koeien	123	97
Leeftijd in jaren van de aanwezige koeien	4,13	5,15
Levensproductie van de aanwezige koeien	19.178	26.831
Leeftijd in jaren van de afgevoerde koeien	5,2	6,3
Levensproductie van de afgevoerde koeien	28.354	36.928
Tijdbesteding		
Totaal jaaruren	4.628	4.225
Uren per week	89	81
Uren per dag	13	12
Totaal uren per aanwezige VAK	2.737	2.712
Totaal uren per koe	41	47
Totaal uren per 100 kg melk	0,46	0,53
Aantal koeien	121	94
Stuks jongvee per melkkoe	0,82	0,62
Totaal arbeidsuren jongvee	765,0	678,0
Arbidsuren per stuks jongvee	7,8	11,5
Arbidsuren jongvee omgerekend per koe	6,3	7,2
Arbidsuren per koe	21,8	28,6

dat de arbeid parallel loopt aan de investeringsruimte. Dat betekent dat je in het begin van een investering ook meer arbeid moet inzetten om je doel, verlengde levensduur, te bereiken.”

Van Laarhoven: “Uit ons onderzoek blijkt dat de 25 procent bedrijven met de hoogste levensduur van de koeien minder uren besteden aan het totale bedrijf dan de 25 procent bedrijven met de laagste levensduur.” Het blijkt wel dat op de bedrijven van die laatste groep in totaal meer uren op het bedrijf wordt gewerkt, maar minder uren aan de koe zelf worden besteed. Van Laarhoven stelt dat een gezonde en duurzame veestapel om minder arbeid van de veehouder vraagt. “Je hebt minder tijd nodig om problemen op te lossen en zieke koeien te behandelen.” Om te komen tot een situatie waarin koeien langer leven zijn wel maatregelen en investeringen nodig. De adviseur denkt dat preventieve maatregelen en verbeteringen in de aanvang meer tijd vergen, maar op de langere duur hun effecten sorteren in zowel een langere levensduur als minder arbeid per koe.

